

PROTOCOL

FSC® groeps-certificering

ANB



Het keurmerk voor
verantwoord
bosbeheer

Contact:

FSC groeps-certificaat
Agentschap voor Natuur en Bos
Danny Maddelein
Virginie Loveling gebouw
Koningin Maria Hendrikaplein 70 postbus 73
9000 Gent
Tel: 0479/67.95.73
danny.maddelein@vlaanderen.be

INHOUDSOPGAVE

1	Leeswijzer	5
2	Boscificering	5
2.1	Het FSC certificaat	5
2.2	Het principe van groepsificering	5
2.2.1	Wat?	5
2.2.2	Voordelen groepsificering	6
2.2.3	Het systeem van interne en externe FSC-audit	6
2.2.4	Structuur van de groep	7
2.2.5	Verantwoordelijkheden binnen de groep	8
3	Reglementering lidmaatschap	9
4	Procedure aansluiting tot de groep	9
4.1	Aanvraag tot toetreding	9
4.2	Intakegesprek	9
4.3	Consultatie belanghebbenden	10
4.4	Voorafgaand inspectiebezoek	10
4.5	Afsluiten tekortkomingen	10
4.6	Aanvaarding van een nieuw lid	11
4.7	Kosten lidmaatschap	11
4.8	Logogebruik door groepsleden	11
5	Het verlaten van de groep	11
5.1	Vroegtijdig verlaten van de groep	11
5.2	Schorsen van een groepsid	12
5.3	Uitsluiten uit de groep	12
5.4	Beroepsprocedure voor uitsluiting uit de groep	13
5.5	Terug toetreden tot de groep	13
6	Vereisten m.b.t. de tracering van het hout en gebruik van het FSC logo	13
6.1	Richtlijnen gebruik FSC logo en FSC trademarks	13
6.2	Verkoop hout: transparantie!!!	14
6.3	Gebruik hout uit eigen gecertificeerd bos	14
7	Veiligheid en Welzijn	15
8	Richtlijnen exploitatie	15
8.1	Houtcatalogus	15
8.1.1	Algemene bepalingen	15
8.1.2	Bijzondere verkoopvoorwaarden	15
8.1.3	Exploitatieplan/kaart	16
8.2	Principes van de erkenningsregeling voor kopers en exploitanten	16
9	De FSC-principes	17
9.1	Wetgeving en FSC-standaard	17
9.2	Eigendoms- en gebruiksrechten en verantwoordelijkheden	17
9.3	Rechten inheemse volkeren (niet van toepassing)	17
9.4	Relatie met lokale gemeenschap en rechten van arbeiders	17
9.5	Opbrengsten uit het bos	17
9.6	Milieu impact	18
9.7	Beheerplan	18
9.8	Opvolging en evaluatie van bos en bosbeheer (monitoring)	18
9.9	Behoud van bossen met hoge beschermingswaarde	18
9.10	Plantages (niet van Toepassing)	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
ANNEX	Groepsvereisten in een notendop	19

BIJLAGEN

BIJLAGE 1	FSC interim Belgische standaard
BIJLAGE 2	Aansluitingscontract
BIJLAGE 3	Consultatie belanghebbenden
BIJLAGE 4	Intern Auditplan
BIJLAGE 5	Richtlijnen off-product promotioneel gebruik FSC logo
BIJLAGE 6	Standaardvoorschriften
BIJLAGE 7	Erkenningsregeling kopers en exploitanten (+ overzicht)
BIJLAGE 8	Overzicht relevante wetgeving
BIJLAGE 9	Voorbeeld exploitatieplan
BIJLAGE 10	Veiligheid & Welzijn: EHBO & EHBO stappenplan
BIJLAGE 11	Protocol Afvalstromen
BIJLAGE 12	Richtlijnen opmaken factuur

1 Leeswijzer

Dit protocol is de uitwerking van de richtlijnen, de structuur en het reglement van het FSC® groepscertificaat van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Het ANB organiseert als eindverantwoordelijke van de groep, de lidmaatschapsregels en de interne controle op de naleving van de FSC criteria door zijn groepsleden.

2 Boscertificering

Bosbeheerders kunnen een certificaat halen voor verantwoord bosbeheer. Boscertificering is een vrijwillig proces waarbij de boseigenaar zich laat certificeren volgens een bepaald certificeringssysteem. Hiervoor moet hij/zij voldoen aan de vereisten van dat systeem. En die eisen worden wat betreft het praktische bosbeheer beschreven in “een standaard”. Naast deze eisen voor het bosbeheer wordt ook een controleprocedure ingesteld. Een onafhankelijk, erkend certificeringsorganisme evalueert het bosbeheer, volgens de spelregels van het certificeringssysteem, en gaat na of het bosbeheer wel in overeenstemming is met de vereisten van het certificeringssysteem. Indien de evaluatie positief verloopt, krijgt het bos een certificaat en mag het hout afkomstig uit het bos verkocht worden met een label. Eens het certificaat bekomen is, bestaat er een jaarlijkse opvolging door het certificeringsorganisme dat controleert of het initiatief verder verloopt volgens de principes van verantwoord bosbeheer.

Boscertificering is zo één van de instrumenten die verantwoord bosbeheer kan evalueren en ondersteunen, onder meer via de bewustmaking van de houtconsument. Het is de bedoeling dat een consument weet dat het houtproduct dat hij wenst te gebruiken, afkomstig is uit verantwoord beheerde bossen.

2.1 Het FSC certificaat

Wereldwijd bestaan er tientallen certificaten voor verantwoord bosbeheer. Het Forest Stewardship Council (FSC) is internationaal gezien het meest prominente certificeringssysteem. In het Nederlands kan dit vrij vertaald worden als Raad voor Duurzaam Bosbeheer. De Forest Stewardship Council (FSC) werd in 1993 opgericht door boseigenaren, de houtsector, sociale bewegingen en milieu-organisaties en is een internationale niet-gouvernementele organisatie. FSC streeft naar verantwoord bosbeheer wereldwijd dat rekening houdt met het milieu, een sociale dimensie heeft en economisch haalbaar is.

Het FSC-certificaat is bijgevolg te beschouwen als een internationaal erkend bewijs van het duurzaam karakter van het bosbeheer. Het hout uit gecertificeerde bossen krijgt een FSC-label en is voor de consument herkenbaar als een op verantwoorde wijze geproduceerde grondstof.

2.2 Het principe van groeps-certificering

2.2.1 Wat?

Naast individuele certificaten ontwikkelde FSC ook het concept van groeps-certificering. Dit laatste is vooral gericht op de ‘kleinere’ boseigenaars, met als doel de stap naar FSC-certificering te vereenvoudigen, te versnellen en goedkoper te maken. Het principe van een groeps-certificaat is dat verschillende eigenaars zich verenigen en zich als eenheid laten certificeren.

Om op een structurele manier verder te gaan met certificering in Vlaanderen, is het wegens de sterk versnipperde bos- en eigendomsstructuur het meest aangewezen om te werken in het kader van een groeps-certificering. Het recent instrumentarium voor verantwoord bosbeheer (regelgeving,

beheerplannen, bosgroepen, criteria geïntegreerd) legt hiervoor reeds de noodzakelijke fundamenten. De stap van een beheerplan dat voldoet aan de Vlaamse Criteria Geïntegreerd Natuurbeheer en goedgekeurd wordt door het Agentschap voor Natuur en Bos, naar certificering wordt hierdoor zeer klein.

De organisatie van de groep gebeurt door het groepsmanagement. Deze leidt de groep, begeleidt de leden en neemt het contact waar met de externe certificeerder. Concreet neemt het groepsmanagement volgende taken op zich:

- 1) Het voorzien van informatie en ondersteuning aan en van de groepsleden opdat de leden continue het niveau van bosbeheer aanhouden dat noodzakelijk is voor de certificering.
- 2) Het nemen van de verantwoordelijkheid om de overeenstemming van het bosbeheer met de standaard en de groepsvereisten te controleren, en hiermee de controle die de externe certificeerder nog moet uitvoeren sterk te verminderen.
- 3) Het opstellen van de certificeringsaanvraag, fungeren als aanspreekpunt van de groep en fungeren als houder van het certificaat in naam van de groepsleden. Dit betekent dat naar het certificeringsorganisme maar één aanvraag moet worden ingediend.

2.2.2 Voordelen groeps-certificering

Boscertificering en houtlabelling worden internationaal naar voren geschoven als één van de instrumenten die het verantwoord bosbeheer kan evalueren en verbeteren, in de strijd tegen wereldwijde ontbossing en bosdegradatie. Certificering stelt de bosbeheerder in staat zijn verantwoordelijkheid hierin op te nemen.

De voordelen van een FSC certificaat situeren zich op diverse vlakken. Zo kan u als gecertificeerde boscigenaar tegemoetkomen aan de **stijgende vraag naar FSC gelabeld inlands hout**. Deze vraag bestaat nu al bij de houtverwerkende industrie en zal naar verwachting nog verder toenemen.

Bovendien geeft een FSC certificaat niet enkel potentiële voordelen bij de houtverkoop. Het is ook een duidelijk bewijs van uw verantwoord bosbeheer en dit naar alle actoren van de samenleving toe. Als bosbeheerder kan u zich profileren met het FSC-certificaat, dat geldt als **hoogst aangeschreven internationaal keurmerk voor verantwoord bosbeheer**. Niet alle mensen uit de omgeving van uw bos staan altijd open voor het kappen van bomen, FSC biedt u het perfecte kader om ook deze mensen te woord te staan. FSC is overigens het enige houtlabel met onvoorwaardelijke steun van de internationale milieubeweging.

2.2.3 Het systeem van interne en externe FSC-audit

De geloofwaardigheid van een hoogwaardig keurmerk staat of valt bij een degelijke en onafhankelijke beoordeling en evaluatie van de certificaathouders. Jaarlijks ondergaat iedereen met een FSC certificaat een audit door een onafhankelijke certificeerder: de **externe audit**.

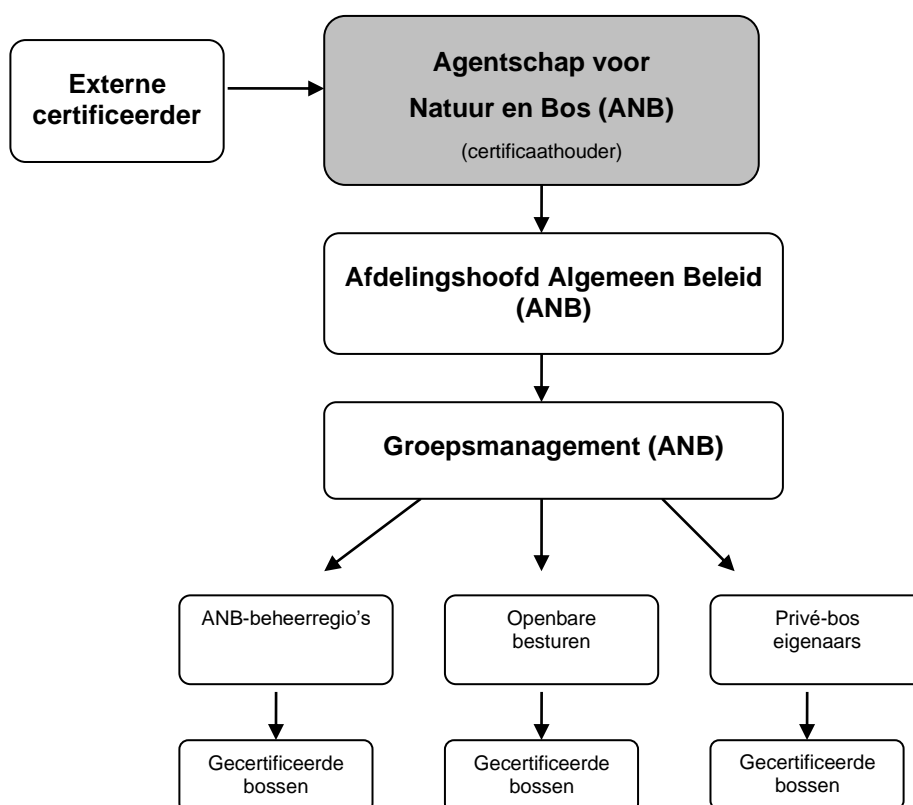
Bij het concept van groeps-certificering gebeurt deze externe audit op twee niveaus: op het niveau van de groep en op het niveau van de individuele leden. Op groepsniveau wordt hoofdzakelijk het groepsmanagement doorgelicht, er wordt dan gekeken of de groep goed functioneert en goed georganiseerd is. Op niveau van de leden zal de certificeerder steekproefsgewijs een aantal leden controleren.

Specifiek voor het concept van groeps-certificering is de bijkomende aanwezigheid van een interne beoordeling en evaluatie uitgevoerd door het groepsmanagement: de **interne audit**. Hierbij evalueert en beoordeelt het groepsmanagement regelmatig de leden om te zien of zij voldoen aan de FSC-standaard. Het niet naleven van de standaard door een lid kan immers het certificaat van de hele groep in gevaar brengen.

2.2.4 Structuur van de groep

Het Agentschap voor Natuur en Bos is de certificaathouder, treedt op als vertegenwoordiger van de groep en neemt het groepsmanagement waar. Groepsleden hebben geen individuele certificaten, maar zijn wel zelf verantwoordelijk voor de correcte uitvoering van de eisen die gesteld zijn in het groepslidmaatschap. Groepsleden zijn dit overeengekomen door het tekenen van het aansluitingscontract. De groep staat open voor alle bosbeheerders, zowel openbare als private.

De organisatie van de groeps-certificering:



De externe certificeerder: door FSC geaccrediteerde organisatie, bevoegd om het FSC certificaat toe te kennen en verantwoordelijk voor de externe audits.

Het groepsmanagement: het Agentschap voor Natuur en Bos is verantwoordelijk voor het beheer en de organisatie van de groep, voor het implementeren van de FSC richtlijnen bij de leden en voor de interne audits. Het ANB stelt het groepsmanagement samen dat bestaat uit een groepsmanager (martine.waterinckx@vlaanderen.be) en een intern auditor (danny.maddelein@vlaanderen.be).

Afdelingshoofd Algemeen Beleid-ANB: het Afdelingshoofd Algemeen Beleid van Natuur en Bos is eindverantwoordelijke van het FSC groeps-certificaat, houdt toezicht op het groepsmanagement en is voorzitter van het beroepscomité (filiep.cardoen@vlaanderen.be).

Een groepslid: is verantwoordelijk voor het toepassen van de FSC richtlijnen, zowel op vlak van bosbeheer als administratie.

2.2.5 Verantwoordelijkheden binnen de groep

	Afdelingshoofd Algemeen Beleid (ANB)	Groepsmanagement (ANB)	Groepslid (bosbeheerder)
1. Naleven Belgische FSC standaard, toepassingen binnen de groep		V	V
2. Beheer groepsprotocol		V	
3. Toezicht op groepsmanagement	V		
4. Aanvaarden groepsleden		V	
5. Uitsluiten groepsleden		V	
6. Voorzitter beroepscomité	V		
7. Overleg met de externe certificeerder		V	
8. Opvolging corrigerende maatregelen		V	V
9. Adviseren groepsleden		V	
10. Informatieuitwisseling binnen de groep		V	
11. Opvolging klachten op niveau groep		V	
12. Opvolging klachten op niveau lid		V	V
13. Interne FSC-audit		V	
14. Uitvoering beheerplan			V
15. Administratie i.v.m. de houtstroom			V
16. Consultatie belanghebbenden		V	

3 Reglementering lidmaatschap

- Het groepscertificaat staat open voor alle Vlaamse boscijenaars -zowel openbare als private- met een **goedgekeurd natuurbeheerplan** conform de criteria geïntegreerd natuurbeheer of een goedgekeurd bosbeheerplan conform de criteria duurzaam bosbeheer (tot 2023).
- Aanvragers moeten **aantonen** dat zij in staat zijn om een bosbeheer uit te voeren dat aan de vereisten van het **groeps-certificeringssysteem** en aan de **FSC-standaard** (BIJLAGE 1) voldoet vooraleer zij kunnen toetreden tot de groep.
- Controlebezoeken (in kader van de interne FSC-audit) worden uitgevoerd op niveau van elk lid. Alle leden zijn verplicht om een **interne audit te ondergaan** en vervolgens acties te ondernemen om de vastgestelde tekortkomingen weg te werken.
- De leden streven naar een constructieve oplossing van alle conflicten en **staan** op een constructieve manier **open** voor **alle belanghebbenden**.
- Aanvragers moeten zich **engageren** voor een **lange termijn bosbeheer** (BIJLAGE 2) dat consistent is met de vereisten van de Belgische FSC-standaard en dit ten minste voor de looptijd van het groeps-certificaat (het groeps-certificaat wordt telkens verleend voor periodes van 5 jaar, huidig certificaat april 2022- april 2027).
- Wijzigingen aan de vereisten en de standaard worden tijdig aan de leden gecommuniceerd door de groepsmanager. Deze **wijzigingen** moeten uitgevoerd worden binnen een periode van 6 maanden nadat zij van kracht zijn geworden.
- Alle **gegevens** met betrekking tot het FSC-certificaat worden minimaal **5 jaar** bewaard.

4 Procedure aansluiting tot de groep

4.1 Aanvraag tot toetreding

Iedere geïnteresseerde boscijenaar kan op aanvraag het “**Protocol FSC groeps-certificering ANB**” krijgen en beschikt bijgevolg over de nodige informatie aangaande de lidmaatschapregels, de Belgische FSC-standaard en de toepassingen binnen de groep.

Nadat een boscijenaar zijn/haar intentie tot lidmaatschap van de groep te kennen heeft gegeven, beslist het groepsmanagement op basis van de haar beschikbare info of de aanvrager aan de **basiscriteria voor lidmaatschap** voldoet. Wanneer dit het geval is wordt een intakegesprek georganiseerd. Indien de aanvrager niet voldoet aan de basiscriteria voor lidmaatschap, verstuurt het groepsmanagement een brief waarin wordt uiteengezet waarom de aanvrager geen lid kan worden.

4.2 Intakegesprek

Tussen het **groepsmanagement** en het **kandidaat lid** wordt een intakegesprek georganiseerd. Op dit gesprek wordt aan de aanvrager duidelijk gemaakt wat de vereisten zijn van het groeps-certificeringsproject en worden de FSC principes en criteria toegelicht.

Na dit gesprek gaat het kandidaat lid zelf na of hij voldoet aan alle voorwaarden van het groeps-certificeringsproject. Eens hij/zij denkt aan de voorwaarden te voldoen, informeert hij/zij het groepsmanagement dat hij/zij klaar is voor een voorafgaand inspectiebezoek.

4.3 Consultatie belanghebbenden

Nadat het kandidaat lid te kennen heeft gegeven dat hij/zij klaar is voor het voorafgaand inspectiebezoek, organiseert het groepsmanagement een “consultatie van belanghebbenden” (BIJLAGE 3). Hierbij worden vertegenwoordigers uit de economische, ecologische, culturele en sociale sector bevraagd. De resultaten van de bevraging worden besproken met de aanvrager tijdens het voorafgaand inspectiebezoek.

4.4 Voorafgaand inspectiebezoek

De inspectie wordt uitgevoerd door het groepsmanagement a.d.h.v. de **FSC-standaard**, de toepassing binnen de groep en controle.

Het resultaat van de “**consultatie belanghebbenden**” wordt besproken met het kandidaat lid.

Van het voorafgaand inspectiebezoek wordt **een verslag** gemaakt met de volgende elementen: datum, naam inspecteur, geïnterviewde personen/instanties, bezochte locaties, geconsulteerde documenten, resultaat consultatie belanghebbenden en eventuele aanbevelingen en/of tekortkomingen.

4.5 Afsluiten tekortkomingen

Indien **tekortkomingen** (zgn. Corrective Action Request) zijn vastgesteld, worden deze bediscussieerd met het kandidaat lid en wordt een **plan van aanpak** opgemaakt. De geplande acties worden genoteerd in het verslag van het voorafgaand inspectiebezoek samen met een vermelding of en wanneer een nieuw bezoek wordt afgelegd. Dit om na te gaan of de geplande acties zijn uitgevoerd.

Via het **verslag van het voorafgaand inspectiebezoek** wordt het kandidaat lid schriftelijk geïnformeerd over de geïdentificeerde tekortkomingen en de acties die met het groepsmanagement zijn overeengekomen om dit op te lossen. Hierin wordt duidelijk aangegeven of een nieuw bezoek zal worden afgelegd of indien het voldoende is om documentatie te bezorgen aan het groepsmanagement. Volgende zaken worden vermeld in dit inspectieverslag: naam inspecteur, CAR-nummer en type CAR (major/minor/aanbeveling), korte beschrijving van de CAR met verwijzing naar geïnterviewde personen/instanties, bezochte locaties, geconsulteerde documenten, en een verwijzing naar de FSC-standaard (principe, criterium, indicator), beschrijving te ondernemen acties, wijze waarop herevaluatie zal gebeuren (documenten, terreinbezoek, interview), datum vaststelling CAR, periode waarbinnen CAR moet opgelost worden.

Eens het kandidaat lid overtuigd is dat hij/zij **voldoende acties** heeft **ondernomen** om de tekortkomingen af te sluiten, brengt hij/zij het groepsmanagement op de hoogte. Indien een nieuw bezoek moet worden afgelegd, wordt dit georganiseerd en uitgevoerd door het groepsmanagement. Indien de ondernomen acties kunnen gecontroleerd worden via documentatie, wordt deze aan het groepsmanagement bezorgd.

Indien de **ondernomen acties voldoende** zijn, wordt dit opgenomen in een **auditverslag**. Indien de ondernomen acties niet voldoende zijn, worden bijkomende tekortkomingen geïdentificeerd en wordt het proces herhaald. Bij **herevaluatie** wordt aan het auditverslag toegevoegd: naam inspecteur, geïnterviewde personen/instanties, bezochte locaties, geconsulteerde documenten, beschrijving ondernomen acties, status tekortkoming (afgesloten/lopende).

4.6 Aanvaarding van een nieuw lid

Indien voorgaande stappen succesvol zijn doorlopen en het groepsmanagement zich ervan verzekerd dat het kandidaat lid aan de vereisten van de Belgische FSC standaard voldoet, wordt deze **volwaardig lid**.

Zowel het '**verslag voorafgaand inspectiebezoek**' als het '**aansluitingscontract**' worden door het groepsmanagement in tweevoud opgemaakt en ondertekend door het nieuwe lid en de groepsmanager.

Binnen een periode van **30 dagen** meldt het groepsmanagement het nieuwe lid aan bij de externe certificeerder.

4.7 Kosten lidmaatschap

De kosten voor het lidmaatschap worden tot het minimum beperkt. Alle kosten verbonden aan de organisatie en het management van de groep worden door het ANB gedragen. De groepsleden betalen enkel hun bijdrage aan de externe certificeerder.

Voor de certificaatperiode april 2022 tot april 2027: 0,4 €/ha/jaar en voor oude en nieuwe leden.

4.8 Logogebruik door groepsleden

Lidmaatschap van de groep geeft aan de leden de volgende rechten voor wat het logogebruik betreft:

Het lid heeft het recht het **FSC-logo** te gebruiken bij de verkoop van hout en andere bosproducten uit de gecertificeerde bossen.

Het lid heeft het recht **promotie** te maken voor zijn gecertificeerde bossen en kan daarbij het FSC-logo gebruiken.

Het FSC-logo wordt **verstrekkt door het groepsmanagement**.

Elk **logogebruik** dient via het groepsmanagement aan de externe certificeerder te worden **voorgelegd** en kan pas worden gebruikt mits akkoord van de externe certificeerder (zie Bijlage 5: richtlijnen gebruik FSC-logo en FSC-trademarks).

5 Het verlaten van de groep

De bosbeheerder engageert zich via het aansluitingsdocument voor **de duur van het groepscertificaat** (huidig groepscertificaat april 2022- april 2027). Dit aansluitingsdocument wordt **automatisch** met het groepscertificaat **verlengd** telkens voor een periode van **5 jaar**, tenzij de boseigenaar uiterlijk 4 maanden voor het aflopen van de periode schriftelijk meldt dat hij wenst de groep te verlaten.

5.1 Vroegtijdig verlaten van de groep

Leden kunnen tijdens de periode van hun engagement alleen de groep verlaten voor volgende redenen:

- Zij sluiten zich aan bij een **andere groep** of zij gaan voor **individuele** certificering.
- Er kunnen **geen markten** voor gecertificeerde producten worden gevonden.
- De bouseigendom is **verkocht**.
- Een **gedwongen verkoop** van een deel of van het gehele bos, waardoor het onmogelijk wordt om nog aan de groepsvereisten te voldoen.
- Een **natuurlijke ramp** heeft het bos volledig vernietigd.

Volgende stappen worden doorlopen wanneer een lid de groep wenst te verlaten:

1. Indien een lid de groep wil verlaten omwille van de hierboven opgesomde redenen, doet hij/zij dit via een **gemotiveerd aangetekend schrijven** aan het groepsmanagement.
2. Vanaf dit moment wordt het lidmaatschap beëindigd en kunnen er **niet langer producten als gecertificeerd verkocht worden**, en mag hij/zij niet langer publieke claims maken m.b.t. certificering.
3. De datum van het verlaten van de groep wordt door het groepsmanagement ingevuld in het ledenregister en het **beëindigen van het lidmaatschap** wordt door het groepsmanagement binnen een periode van 30 dagen gemeld aan de externe certificeerder.

5.2 Schorsen van een groepslid

Het groepsmanagement kan een groepslid schorsen in volgende gevallen:

- Een MAJOR Non Conformity is **niet tijdig opgelost** tegen de gestelde deadline.
- Tijdens één audit worden **meer dan 5 MAJOR** Non Conformities vastgesteld.
- Andere **ernstige redenen** die ertoe leiden dat het groepslid en/of zijn/haar bosbeheer niet meer conform is aan de voorwaarden van de FSC standaard en/of het groepsprotocol.

De consequenties van een schorsing zijn:

- Het groepsmanagement brengt onmiddellijk de certificeerder op de hoogte, bijgevolg wordt het groepslid (tijdelijk) van het certificaat gehaald.
- Met onmiddellijke ingang **eindigt de verkoop** van FSC gelabelde producten door het groepslid
- Met onmiddellijke ingang **eindigt** het gebruik van FSC **trademarks** door het groepslid
- Met onmiddellijke ingang **eindigt** elke **communicatie** vanuit het groepslid waarin melding wordt gemaakt dat het groepslid voldoet aan de richtlijnen voor FSC certificering.
- Het groepslid brengt al zijn relevante **klanten** op de hoogte van zijn/haar schorsing.

Een schorsing is een **tijdelijke maatregel** die **maximaal 6 maanden** kan aanhouden. Indien het groepslid een bevredigende oplossing aandraagt, kan deze schorsing onmiddellijk worden opgeheven zonder verdere gevolgen. Indien dit laatste niet is gebeurd, zal na het verstrijken van de periode van 6 maanden deze maatregel automatisch leiden tot een uitsluiting uit de groep.

5.3 Uitsluiten uit de groep

De volgende zaken kunnen aanleiding geven tot uitsluiting uit de groep:

- Geschorste groepsleden waarvan de **schorsingstermijn** van 6 maand is verlopen
- Leden die **geen toegang** tot hun bossen verlenen aan vertegenwoordigers van het groepsmanagement, de certificeerder en vertegenwoordigers van FSC voor controle en toezicht.
- Leden die hun **lidmaatschapsbijdragen niet betalen**.
- Leden die **foute claims** verspreiden of **misbruik** maken van het **groepslogo** of de naam of logo van **FSC**.

Volgende stappen worden bij uitsluiting uit de groep doorlopen:

1. Het groepsmanagement stuurt een **gemotiveerd aangetekend schrijven** naar het lid, met reden waarom het lid wordt uitgesloten. Vanaf dit moment start de uitsluitingsprocedure.
2. Eens de procedure voor uitsluiting is gestart, kan het lid **geen producten als gecertificeerd** meer

vermarkten en mag het lid geen publieke claims meer maken dat het bosbeheer gecertificeerd is.

3. Het lid heeft **30 dagen** om eventueel **beroep aan te tekenen** tegen deze uitsluiting. Indien geen beroep is ontvangen binnen de 30 dagen, is het lid definitief uitgesloten.

5.4 Beroepsprocedure voor uitsluiting uit de groep

Het beroep wordt via **aangetekend schrijven** ingediend binnen **30 dagen** na het ontvangen van een aangetekend schrijven waarin de uitsluiting uit de groep wordt gemeld. Het beroep wordt gericht naar de voorzitter van het beroepscomité.

De **voorzitter** informeert het groepsmanagement onmiddellijk wanneer beroep is aangetekend en bereidt een bijeenkomst voor.

Het beroep wordt behandeld door **een beroepscomité**, dat bestaat uit de voorzitter en ten minste 3 leden (die niet eerder betrokken waren bij de uitsluiting van het lid).

De bijeenkomst voor het **behandelen** van het beroep vindt plaats **binnen de 2 maanden** nadat de voorzitter het beroep schriftelijk heeft ontvangen.

Indien beroep werd aangetekend, kan het uitgesloten lid en het groepsmanagement gevraagd worden om **informatie** te verstrekken.

De **beslissing** van het beroepscomité wordt volledig **gedocumenteerd** en **ondertekend** door alle leden van het beroepscomité.

Een **kopie van de beslissing** wordt overhandigd aan het groepsmanagement en de persoon die beroep heeft aangetekend.

Wanneer het beroepscomité beslist dat het lid wordt uitgesloten, kan nog beroep worden aangetekend bij de **externe certificeerder**. In afwachting van de uitspraak wordt het lid geschorst.

Eens een lid is uitgesloten uit de groep, wordt de datum van het verlaten van de groep ingevuld in het **ledenregister**.

De externe certificeerder wordt binnen een periode van **30 dagen** nadat een groepslid is uitgesloten uit de groep, op de hoogte gebracht.

5.5 Terug toetreden tot de groep

Voormalige leden, die de groep hebben verlaten of zijn uitgesloten kunnen terug toetreden tot de groep na het volledige certificeringstraject opnieuw te hebben doorlopen.

6 Vereisten m.b.t. de tracering van het hout en gebruik van het FSC logo

6.1 Richtlijnen gebruik FSC logo en FSC trademarks

Elk lid heeft het recht het FSC-logo te gebruiken bij de **verkoop van hout** en andere bosproducten uit de gecertificeerde bossen. Het lid heeft het recht **promotie** te maken voor zijn gecertificeerde bossen en kan daarbij het FSC-logo gebruiken.

Het FSC logo, de afkorting 'FSC' en de naam 'Forest Stewardship Council' zijn geregistreerde trademarks, beschermd door de Benelux Trademarkwetgeving. Het gebruik van deze trademarks kan bijgevolg enkel mits goedkeuring. Tevens is het FSC logo onderworpen aan een aantal grafische vereisten.

Procedure omtrent FSC logo gebruik:

- Elk groepslid dat het FSC logo wenst te gebruiken houdt zich strikt aan de (**grafische**) **vereisten** (zie BIJLAGE 5).
- Elke **publicatie** van een groepslid waarin het FSC-logo wordt gebruikt, dient **eerst goedgekeurd** te worden door de externe certificeerder.
- **Voorafgaand** aan elke publicatie bezorgt het lid de betreffende publicatie aan het groepsmanagement en dit naar beide adressen: danny.maddelein@vlaanderen.be en martine.waterinckx@vlaanderen.be. Op haar beurt bezorgt het groepsmanagement deze aan de externe certificeerder. Er wordt naar gestreefd om binnen een termijn van **2 werkdagen** het document al dan niet goed te keuren. Het groepsmanagement houdt de goedkeuring bij in het “**register logo gebruik**”.

Voorbeelden van gebruik zijn:

- Gecertificeerde bosbeheerders (FM-certificaathouders) die het FSC logo wensen aan te brengen op gezaagde stammen
- Gecertificeerde bosbeheerders (FM-certificaathouders) die in een folder, brochure of op een website willen communiceren over de FSC gecertificeerde status van hun bos.
- Gecertificeerde bosbeheerders die een informatiebord ivm het FSC beheer aan het bos willen plaatsen.

6.2 Verkoop hout: transparantie

Om de geloofwaardigheid van het FSC-label te verzekeren is het belangrijk dat er een goede controle is! Enerzijds wordt gecheckt of het bosbeheer voldoet aan de FSC-principes en criteria die zijn uitgewerkt. Maar om de geloofwaardigheid van het label te garanderen wordt ook de verdere handelsketen gecontroleerd. Elke schakel in de handelsketen moet een audit ondergaan, die moet garanderen dat FSC-gelabeld hout wel degelijk afkomstig is van FSC-gecertificeerde bossen. Deze keten wordt de Chain of Custody (CoC) genoemd. Het certificaat dat een bedrijf in de handelsketen na de audit behaalt, wordt chain of custody certificaat genoemd.

Daarom is het belangrijk dat de bosbeheerder de vereisten inzake deze **tracering van hout** respecteert. De vermelding ‘**FSC 100%**’, de **unieke FSC-code** en het **volume** per verkochte soort wordt aangebracht op de **kapvergunning** of de **factuur**. Zo kan de oorsprong van het hout steeds achterhaald worden (Zie BIJLAGE 12).

6.3 Gebruik hout uit eigen gecertificeerd bos

Indien de bosbeheerder hout uit eigen gecertificeerd bos wenst te gebruiken voor de fabricage van een bepaalde constructie (bijvoorbeeld een picknick tafel, afrasterpalen, infoborden...) kan dit met het FSC logo indien alles nauwgezet wordt gedocumenteerd.

Indien er nog bewerkingen van het hout moeten gebeuren door een derde (zonder COC certificaat) kan dit enkel onder volgende voorwaarden:

- het hout blijft **eigendom** van de gecertificeerde
- er wordt een **uitbestedingscontract** opgemaakt: een duidelijke omschrijving van de opdracht, de hoeveelheid hout en welke toepassing. De traceerbaarheid is te allen tijde gegarandeerd en gedocumenteerd.

7 Veiligheid en Welzijn

Principe 4 van de FSC -standaard voor bosbeheer handelt o.a. over veiligheid en welzijn van bosarbeiders en lokale stakeholders. Iedereen die in het bos tewerk gesteld wordt maar ook alle werkplekken moeten in orde zijn met de regelgeving omtrent veiligheid & welzijn (meest courante voorbeelden zijn persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's), vorming, EHBO).

Zie bijlage 6 (standaardvoorschriften) en bijlage 10 (instructiekaarten veiligheid & welzijn) of neem een kijkje op www.ecopedia.be bij de rubriek "Materiaal en Veiligheid".

8 Richtlijnen exploitatie

Een belangrijk deel van het bosbeheer staat of valt bij een kwalitatieve exploitatie. Vooraf dient duidelijk vast te liggen wat de beheerder verwacht van de exploitant en welke randvoorwaarden er gerespecteerd moeten worden. Hiervoor zijn een aantal accurate instrumenten voor handen de **houtcatalogus** en de (principes van) **erkenningregeling** voor kopers en exploitanten. In het kader van het FSC groepscertificaat gelden beide instrumenten als een verplichting.

8.1 Houtcatalogus

De verkoop van hout gebeurt steeds op basis van een **houtcatalogus**. Dit is een schriftelijk document waarin alle modaliteiten van de houtverkoop worden beschreven. Hierin worden enerzijds de loten gedocumenteerd (volume, aantal, soort en bestand) en anderzijds alle verkoopvoorwaarden en – modaliteiten schriftelijk vermeld onder de vorm van algemene en bijzondere verkoopvoorwaarden. Door het hout te kopen verklaart de koper zich akkoord met de bepalingen van de houtcatalogus.

8.1.1 Algemene bepalingen

- **Algemene bepalingen:** betalingsregeling, schaderegeling, gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen, veiligheidsvoorschriften, bezichtiging vooraf met beheerder, waarschuwing beheerder voor aanvang werken.
- **Bepalingen betreffende exploitatie:**
 - Velling: manier waarop velling dient te gebeuren, richtlijnen ivm ruimen kruinhout, sparen natuurlijke verjonging, ontzien fiets- en wandelpaden,...
 - Ruiming en transport: vermijden schade aan natuurlijke verjonging, beken, poelen,... Respecteren aangewezen stapelplaatsen. Regeling rond aansprakelijkheid. Mogelijkheid bevel tot stopzetting. Regeling schadeherstel aan wegen/paden,... bepalingen ivm signalisatie, tijdelijke afsluiting van paden,...
 - Schouwing: verantwoordelijke voor de schouwing/controle

8.1.2 Bijzondere verkoopvoorwaarden

Alle specifieke aan het lot verbonden richtlijnen en randvoorwaarden:

- Schoontijd
- Exploitatieperiode
- Gebruik uitrijwegen
- Eventuele exploitatiepistes
- Gebruik machines (al dan niet toelaten en/of verplicht gebruik van bepaalde machines/vermogen, bandendruk,...)
- Gebruik ruimingmethodes (lieren, paarden,...)
- Afspraken ivm kruinhout

- Specifieke richtlijnen ivm sparen van bijzondere fauna & flora elementen (vb mierenhopen, burchten, nesten,...), cultuurhistorische elementen, kwetsbare vegetaties,... voor het vellen, ruimen en stapelen.
- ...

8.1.3 Exploitatieplan/kaart

Bij aanvang van de werken wordt door de beheerder een kaart/plan overhandigd aan de exploitant. Deze kaart is een kopij van de bestandskaart en/of topografische kaart waar de beheerder de praktische randvoorwaarden voor de exploitatie op uitzet (aanduiding van uitrijwegen, eventuele exploitatiepistes, bijzondere fauna & flora, cultuurhistorische elementen,...). Zie BIJLAGE 9: Voorbeeld exploitatieplan.

8.2 Principes van de erkenningsregeling voor kopers en exploitanten

In overleg met de houtexploitatiesector kwam de erkenningsregeling tot stand (*Besluit van de Vlaamse Regering van 8 november 2002 houdende de erkenning van kopers en exploitanten van hout overeenkomstig art. 79 van het Bosdecreet van 13 juni 1990*). Zie BIJLAGE 7: Erkenningsregeling voor kopers en exploitanten.

Een belangrijk element in het bosbehoud en de zorg voor het natuurlijk milieu is de garantie dat de bosexploitaties op een verantwoorde en vakkundige wijze worden uitgevoerd. De erkende koper of exploitant krijgt geregeld controle op de kwaliteit van zijn werk en op de naleving van de erkenningsvoorwaarden. Werken met erkende exploitanten garandeert de bosexploitatie dat de exploitatie goed wordt uitgevoerd.

In **openbare bossen** is de erkenningsregeling decretaal verankerd. Binnen het FSC groepscertificaat worden de principes van de erkenningsregeling ook voor de **particuliere bossen** opgelegd:

- > 50m³/jaar/adres:
De erkenning is verplicht voor kopers en exploitanten die hout kopen of exploiteren in Vlaanderen indien de hoeveel hout die ze kopen/exploiteren meer dan 50m³/jaar/adres bedraagt. Wanneer erkende kopers/exploitanten werken met onderaannemers dienen deze ook erkend te zijn.
- < 50m³/jaar/adres:
Voor particulieren (< 50m³/jaar/adres in Vlaanderen) geldt het verplicht gebruik van Persoonlijke Beschermingsmiddelen en het volgen van de standaardvoorschriften.
- Uitzondering: verwerken van kruinhout
*Als enige uitzondering op de verplichting dat erkende kopers en exploitanten met erkende onderaannemers moeten werken stelt het ANB het opwerken van kruinhout. Dit omwille van het feit dat in sommige regio's het opwerken van kruinhout door particulieren een lange traditie is, of zelfs tot problemen met de verwerking van de kruinen kan leiden indien dit niet meer wordt toegestaan.
Een erkende exploitant mag het kruinhout van een lot opsplitsen in deellotjes kleiner dan 50m³ en dat doorverkopen (of weggeven) aan een niet erkende exploitant of particulier. Het doorverkopen (weggeven) in het kader van het opruimen van kruinhout wijst echter op weinig kwaadwillige bedoelingen om de erkenningsregeling te omzeilen en niet erkende medewerkers in te schakelen. Belangrijk is dat de bovengrens van 50 m³ gerespecteerd blijft (per adres!) en dat het gaat om kruinhout. De verantwoordelijke erkende koper of exploitant dient aan de hand van een geschreven overeenkomst het betreffende kruinhout over te dragen aan de particulier. De factuur dient als bewijs van overdracht. Bij een controle kan de particulier aan de hand van een dergelijk documentje ook wel degelijk aantonen dat het kruinhout aan hem is verkocht/gegeven.*

Belangrijk is dat de oorspronkelijke koper of exploitant wel nog steeds de eindverantwoordelijke van het lot blijft!

9 De FSC-principes

Het groepslid dient te voldoen aan de Belgische FSC standaard (BIJLAGE 1). Volgende algemene principes zijn hierin uitgewerkt:

9.1 Wetgeving en FSC-standaard

- Kent en respecteert relevante wetgeving (vb. milieuwetgeving, arbeidswetgeving, ...) m.b.t. tot het bosbedrijf.
- Opvolging van overeenkomsten, contracten en regelingen van toepassing op het bosbedrijf
- Beschermen van boseigendom tegen bosmisbruik
- Beschikken over engagement inzake verantwoord bosbeheer op lange termijn

9.2 Werknemersrechten en arbeidsvoorwaarden

- Geen discriminatie bij arbeid
- Werken met erkende exploitanten
- Persoonlijke beschermingsmiddelen hebben en gebruiken
- Functiespecifieke opleidingen voorzien
- arbeidsveiligheid

9.3 Rechten inheemse volkeren (niet van toepassing)

9.4 Relatie met lokale gemeenschap

- Leden van de lokale gemeenschap krijgen dezelfde tewerkstellingskansen als anderen.
- Inspraak lokale gemeenschap
- Klachten tijdig behandelen
- Locaties cultureel, religieus... erfgoed identificeren en beheren

9.5 Opbrengsten uit het bos

- Maken van een oplijsting van kosten en inkomsten voor zijn bosbedrijf.
- Veelheid aan diensten identificeren
- Houtoogst onder de aanwas
- Houtoogst registreren
- Voldoende middelen voorzien voor implementatie beheerplan
- Voorkeur lokale verwerking, lokale diensten

9.6 Milieuwaarden en milieu-effecten

- Milieuwaarden identificeren
- Beheermaatregelen plannen en uitvoeren om negatieve milieu-effecten te vermijden.
- Zeldzame soorten en habitats identificeren en negatieve effecten erop vermijden
- Minstens 5% representatieve voorbeeldgebieden afbakenen (10% beschermde zones)
- Dood hout 4% voorraad of 5 bomen/ha
- Biotoopbomen 2 – 5 per ha of verouderingseilanden
- Open plekken beheren
- Jacht en visvangst inpassen in beschermingsacties
- Natuurlijke waterlopen beschermen (10m buffer, geen exoten)
- Ontbossingen beperken en conform wetgeving

9.7 Beheerplan

- Beschikken over een goedgekeurd uitgebreid bosbeheerplan (tot 2023) of een natuurbeheerplan type 2, 3 of 4 en dit beheerplan correct uitvoeren.
- Meetbare doelstellingen in beheerplan
- Beheerplan periodiek herzien (evaluatie en bijsturen desgevallend)
- Samenvatting beheerplan publiek beschikbaar stellen
- Monitoring beheerplan met inbreng van rechthebbenden

9.8 Monitoring en evaluatie

- Opvolgen, evalueren en zo nodig aanpassen van beheermaatregelen.
- Bijhouden van gegevens i.v.m. inkomsten en kosten m.b.t. het bosbedrijf, bosverjonging, gezondheidstoestand van het bos, zeldzame en bedreigde soorten, sociale en milieu-impact van bosexploitatie en andere beheerwerken.
- Respecteren van richtlijnen m.b.t. de tracering van het hout.
- Track and trace FSC-gecertificeerde producten
- Facturen houtverkoop vermelding FSC-code en FSC100%
- Samenvatting monitoring publiek beschikbaar stellen

9.9 Behoud van bossen met hoge beschermingswaarde

- Aanwezige beschermingszones identificeren
- Beschermingszones goed beheren
- Monitoring beschermingszones voorzien

9.10 Implementatie beheeractiviteiten

- Inheemse soorten en lokale herkomsten stimuleren
- Verantwoord gebruiken van niet-inheemse soorten en herkomsten
- Meststoffen beperkt mogelijk
- Risico's natuurlijke calamiteiten inschatten en beschermende maatregelen treffen
- Waterbronnen, bodem en soorten beschermen
- Kaalslag maximum 1 ha (max. 3 voor exoten)
- Benzeenvrije brandstof gebruiken, olielekken vermijden, bio-afbreekbare olie
- Takhout <7cm in bos laten op arme bodems
- Afval op milieuveilige manier afvoeren

ANNEX Groepsvereisten in een notendop

Om toe te treden tot het FSC-groepscertificaat moet de bosbeheerder voldoen aan de vereisten van de Belgische FSC-standaard. Deze vereisten zijn opgebouwd uit 10 hoofdprincipes en uitgewerkt in een aantal criteria en indicatoren, uitgaande van een duurzaam en multifunctioneel bosbeheer. De geldende Vlaamse boswetgeving legt de fundamenten voor de implementatie van certificering voor bossen met een goedgekeurd uitgebreid beheerplan.



U beschikt over een **goedgekeurd uitgebreid beheerplan** conform de Criteria Duurzaam Bosbeheer (uiterlijk eind 2023 vervallen deze plannen) of een natuurbeheerplan conform de Criteria Geïntegreerd Natuurbeheer (nieuwe wetgeving vanaf eind 2017) en voert dit beheerplan effectief uit

U beschikt over een **klachtenregister**

U volgt de **erkenningregeling** voor kopers en exploitanten. Indien de erkenningregeling niet van toepassing is (<50m³/jaar/adres) dienen de **standaardvoorschriften** gevolgd te worden (BIJLAGE 6 & 9).

Arbeidsveiligheid en welzijn: eigen arbeiders krijgen de nodige **vorming** (technische vormingen, EHBO) en **PBM's**. Arbeiders beschikken over een **noodplan** (minimaal noodsticker). De werkgever beschikt over een correcte **loonadministratie**

U beschikt over een **jaarplan** met overzicht uitgevoerde werken, geplande werken en kostenplan (opbrengsten uit het bos en kosten van het beheer)

 <p>Vlaanderen is natuur</p>	<p>PROTOCOL FSC GROEPSCERTIFICERING ANB Pagina 20</p>	
--	---	---

U registreert nauwgezet het gebruik van bestrijdingsmiddelen (hoeveelheid, soort en plaats die bestreden wordt) en maakt verder geen gebruik van chloorhoudende, gevaarlijke en toxische producten

U beschikt over een opvolgsysteem/registratie van **beheermaatregelen, hamerings- en monitoringgegevens** en stelt deze ter beschikking

U beschikt over een **toegankelijkheidsregeling** (indien geen onderdeel van het beheerplan) en heeft dit kenbaar gemaakt.

U respecteert de richtlijnen **houttracering** en verkoopdocumenten (steeds unieke *COC*-codering op kapvergunning of factuur)

U respecteert de **richtlijnen exploitatie**